

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 26.6.2013
COM(2013) 460 final

2013/0229 (NLE)

Propunere de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

cu privire la măsurile de integrare efectivă a romilor în statele membre

EXPUNERE DE MOTIVE

1. CONTEXTUL PROPUNERII

Context

Mulți cetățeni de etnie romă din Europa se confruntă cu prejudecăți, intoleranță, discriminare și excluziune socială în viața lor de zi cu zi. Ei sunt marginalizați și trăiesc, în principal, în condiții socioeconomice foarte precare. În medie, numai unul din doi copii de etnie romă frecventează învățământul preșcolar sau o grădiniță; frecventarea școlii scade în mod considerabil după învățământul obligatoriu, și numai 15 % dintre tinerii romi își încheie studiile în învățământul secundar superior; în medie, mai puțin de unul din trei cetățeni de etnie romă declară că ocupă un loc de muncă; 20 % dintre ei nu beneficiază de asigurare de sănătate și 90 % trăiesc sub pragul de sărăcie¹. Acest lucru afectează coeziunea socială și dezvoltarea umană durabilă, constituie un obstacol în calea competitivității și generează costuri pentru societate în ansamblul ei. De asemenea, discriminarea romilor este incompatibilă cu valorile pe care se întemeiază UE. Cheia de boltă a problemei constă în legăturile strânse dintre discriminare și excluderea socială cu care se confruntă romii.

Contextul politicii în domeniu

La 5 aprilie 2011, Comisia a adoptat un cadru al UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020². Consiliul European l-a aprobat în iunie 2011. Acesta a exprimat voința politică a UE de a aborda situația romilor.

Pe baza acestui cadru, Comisia Europeană își propune să asigure că statele membre adoptă o abordare eficace pentru integrarea romilor și sprijină obiectivele cu privire la cei patru piloni, și anume educația, ocuparea forței de muncă, sănătatea și locuințele.

Conform acestui cadru, Comisia trebuie să raporteze anual cu privire la progresele înregistrate de statele membre. În 2012, aceasta a evaluat pentru prima dată strategiile naționale prezentate de statele membre și a adoptat concluzii orizontale — COM (2012) 226 final — și indicații specifice privind punctele forte și punctele slabe ale strategiei fiecărui stat membru — SWD(2012) 133 final.

După un an, raportul Comisiei se axează pe progresele înregistrate de statele membre de natură să garanteze existența unor condiții prealabile pentru punerea în aplicare cu succes a strategiilor naționale. Aceste condiții prealabile includ implicarea autorităților regionale și locale, în strânsă colaborare cu societatea civilă, monitorizarea și evaluarea punerii în aplicare a strategiilor, inclusiv prin consolidarea rolului punctelor de contact naționale pentru romi, alocarea fondurilor necesare, intensificarea luptei împotriva discriminării și integrarea sa în cadrul altor politici. În evaluarea sa, Comisia a ținut seama de contribuțiile societății civile și ale altor părți interesate.

Pe baza concluziilor din acest raport și a raportului privind progresele înregistrate al Comisiei din 2012³, propunerea de recomandare a Consiliului vizează accelerarea progreselor, prin concentrarea atenției statelor membre asupra unei serii de măsuri concrete care sunt de o importanță crucială pentru punerea în aplicare cu mai multă eficacitate a strategiilor lor.

¹ *The Situation of Roma in 11 Member States; Survey Results at a Glance (Situația romilor în 11 state membre: Rezultatele sondajului pe scurt)*, Agenția pentru Drepturi Fundamentale și Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare, 2012.

² COM(2011) 173 final.

³ COM(2012) 226 final.

Obiectul propunerii

Propunerea de recomandare a Consiliului se bazează pe comunicările din 2011 și 2012 ale Comisiei⁴ și pe concluziile din 2011 ale Consiliului cu privire la integrarea romilor⁵. Propunerea urmărește să ofere orientări pentru statele membre pentru ca acestea să poată spori eficacitatea măsurilor pe care le propun pentru a realiza integrarea romilor și pentru a consolida punerea în aplicare a strategiilor naționale de integrare a romilor sau a pachetelor de măsuri de politică menite să amelioreze situația romilor, adaptate la provocările cu care se confruntă statele membre, ținând seama de mărimea comunităților de romi și de situația acestora în fiecare stat membru. Propunerea consolidează cadrul UE cu un instrument juridic fără caracter obligatoriu, astfel încât să fie mai ușor pentru statele membre să își concretizeze angajamentele. Recomandarea vizează, în mod special:

- **o acțiune cu obiective specifice, bazată pe cele mai bune practici, pentru consolidarea integrării romilor**, cu respectarea deplină a principiului subsidiarității și fără să se suprapună legislației existente a UE. Acțiunea vizează educația, ocuparea forței de muncă, sănătatea și locuințele;
- **aspectele orizontale care sunt esențiale pentru punerea în practică a politicilor de integrare a romilor și pentru garantarea sustenabilității acestora**. Aceste aspecte includ, în special, combaterea discriminării și a stereotipurilor, protecția copiilor și a femeilor, adoptarea unei strategii de investiții sociale, strângerea de informații cu privire la situația romilor, în scopul de a se monitoriza impactul politicilor, concretizarea angajamentelor naționale în acțiune la nivel local, sprijin pentru activitatea organismelor care promovează egalitatea de tratament a romilor, consolidarea resurselor și a capacităților punctelor de contact naționale pentru romi și dezvoltarea cooperării transnaționale;
- **principii generale menite să asigure alocarea transparentă și adecvată a fondurilor** (nu doar a fondurilor UE, cât și a fondurilor naționale și locale) **pentru integrarea romilor**. Recomandările generale privind finanțarea UE au la bază experiența perioadei de programare actuale și propunerea de regulament referitor la dispozițiile comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul European pentru pescuit și afaceri maritime.

Responsabilitatea integrării romilor revine, în primul rând, autorităților publice naționale, și totuși ea rămâne o provocare, având în vedere că integrarea socială și economică a romilor este un proces cu două sensuri, care necesită o schimbare de mentalitate a majorității oamenilor, precum și a membrilor comunităților de romi.

Coerența cu alte politici și obiective ale Uniunii

În temeiul articolului 2 din TUE, egalitatea este una dintre valorile fundamentale ale Uniunii și unul dintre obiectivele sale esențiale.

În plus, articolul 3 din TUE consacră lupta împotriva excluziunii sociale și a discriminării drept unul dintre obiectivele Uniunii.

În conformitate cu articolul 8 din TFUE, UE urmărește ca, în toate acțiunile sale, să elimine inegalitățile și să promoveze egalitatea între bărbați și femei. Articolul 10 din TFUE prevede

⁴ Comunicare privind un cadru UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor COM(2011) 173; Comunicare privind o primă etapă în punerea în aplicare a cadrului UE, COM(2012) 226.

⁵ Concluziile Consiliului din 19 mai 2011 privind un cadru UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor.

că „În definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor sale, Uniunea caută să combată orice discriminare pe motive de sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală”.

În cele din urmă, articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene interzice în mod expres discriminarea pe motive de rasă sau de origine etnică, printre alte motive.

Propunerea este conformă cu legislația secundară existentă în domeniul nediscriminării și completează cadrul juridic în vigoare. Directiva 2000/43/CE a Consiliului aplică principiul egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau de origine etnică, și stabilește un cadru obligatoriu prin interzicerea, pe tot teritoriul Uniunii, a discriminării pe motive de rasă sau de origine etnică în domeniul ocupării forței de muncă și al formării, al educației și al protecției sociale (inclusiv al securității sociale și al îngrijirii medicale), precum și în ceea ce privește avantajele sociale și accesul la bunuri și servicii (inclusiv la locuințe). UE interzice discriminarea directă și indirectă, hărțuirea și instigarea la discriminare. Toate statele membre ale UE au transpus această directivă în legislația lor națională. Comisia Europeană se asigură că directiva este pusă în aplicare în mod corect și, în 2013, va publica un raport privind punerea în aplicare a acesteia.

2. REZULTATELE CONSULTĂRILOR CU PĂRȚILE INTERESATE

Propunerea se bazează pe activitatea desfășurată în cadrul celor două reuniuni ale unui grup de state membre constituit în 2012, în contextul rețelei de puncte de contact naționale pentru integrarea romilor⁶. Reuniunile, care au avut loc în perioada 7-8 noiembrie și, respectiv, 6-7 decembrie 2012, la care participarea a fost facultativă, a dat naștere unor discuții fructuoase între statele membre cu privire la o serie de aspecte considerate esențiale pentru accelerarea integrării romilor.

În conformitate cu cadrul UE, statelor membre li s-a solicitat să prezinte, până la sfârșitul anului 2011, strategii naționale pentru integrarea romilor. Toate statele membre și-au îndeplinit angajamentele în această privință, iar strategiile naționale de integrare a romilor au fost publicate pe site-ul internet al Comisiei, fiind accesibile tuturor cetățenilor. Comisia a primit o gamă amplă de contribuții din partea diferitelor părți interesate, inclusiv din partea societății civile, cu privire la strategii și, mai recent, cu privire la aplicarea acestora⁷, inclusiv în timpul unui dialog care a avut loc între comisari și reprezentanții societății civile, în data de 15 mai 2013.

În plus, au avut loc reuniuni periodice cu reprezentanții organizațiile europene federative ale romilor⁸ cu privire la provocările și la cele mai importante aspecte necesare la toate nivelurile pentru promovarea în mod activ a integrării romilor.

⁶ Aceste țări sunt următoarele: Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Finlanda, Franța, Germania, Ungaria, Italia, România, Slovacia, Spania, Suedia și Regatul Unit.

⁷ De menționat, în special, rapoartele întocmite de coaliții ale societății civile, organizate de *Decade of Roma Inclusion Secretariat Foundation* în șase state membre (Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, România, Slovacia și Spania) și în două țări candidate la aderare (Albania și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei), rapoartele elaborate de rețeaua de experți independenți pe teme de incluziune socială (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1025&langId=en>), raportul Biroului european de informare privind romii - *Discrimination against Roma in the EU in 2012* -, rapoartele furnizate de Eurocities și Eurodiaconia, precum și documentele de cercetare ale Rețelei universitare europene pentru studii romani (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/).

⁸ Aceste organizații au fost reprezentate de Coaliția pentru o politică europeană privind romii (European Roma Policy Coalition - ERPC). Printre membrii ERPC care au participat la reuniuni s-au aflat Biroul

Având în vedere numărul de contribuții primite în acest cadru, Comisia a considerat că nu mai era necesar să organizeze o consultare publică dedicată exclusiv recomandării.

3. ELEMENTELE JURIDICE ALE PROPUNERII

Temeiul juridic

O propunere de recomandare a Consiliului trebuie să își racordeze conținutul la un domeniu de politică prevăzut de tratate. O astfel de legătură este necesară, de asemenea, pentru stabilirea normelor de adoptare a legii (în unanimitate sau cu majoritate calificată).

Conform jurisprudenței constante a Curții de Justiție, alegerea temeiului juridic trebuie să se bazeze pe criterii obiective, care pot face obiectul controlului judecătoresc, printre care figurează, în special scopul și conținutul măsurii în cauză⁹.

Articolul 292 din TFUE stabilește mandatul Consiliului pentru adoptarea recomandărilor. Această dispoziție este formulată astfel:

„Consiliul adoptă recomandări. Acesta hotărăște, la propunerea Comisiei, în toate cazurile în care tratatele prevăd că adoptă acte la propunerea Comisiei. Consiliul hotărăște în unanimitate în domeniile în care este necesară unanimitatea pentru adoptarea unui act al Uniunii. Comisia, precum și Banca Centrală Europeană în cazurile specifice prevăzute în tratate, adoptă recomandări.”

Dreptul UE de a acționa în materie de combatere a discriminării, în special în ceea ce privește discriminarea pe motive de rasă sau origine etnică, rezultă din articolul 19 alineatul (1) din TFUE. Această dispoziție constituie temeiul juridic pentru orice măsuri obligatorii și neobligatorii pentru combaterea acțiunilor și practicilor discriminatorii. Conform acestei dispoziții:

‘1. Fără a aduce atingere celorlalte dispoziții din tratate și în limitele competențelor pe care acesta le conferă Uniunii, Consiliul, hotărând în unanimitate, în conformitate cu o procedură legislativă specială și cu aprobarea Parlamentului European, poate lua măsurile necesare în vederea combaterii oricărei discriminări bazate pe sex, rasă sau origine etnică, pe religie sau convingeri, pe handicap, vârstă sau orientare sexuală.

Prin urmare, articolul 292 din TFUE trebuie coroborat cu temeiul juridic adecvat fondului propunerii, și anume articolul 19 alineatul (1) din TFUE.

Subsidiaritate și proporționalitate

În conformitate cu **principiul subsidiarității**, UE intervine numai în cazul și în măsura în care obiectivele acțiunii propuse nu pot fi realizate suficient de către statele membre (criteriul necesității), dar pot fi realizate mai bine la nivelul UE datorită dimensiunii ori efectelor sale (testul valorii adăugate a UE).

Măsurile introduse de unele state membre diferă foarte mult în ceea ce privește domeniul de aplicare și eficacitatea, iar multe state membre nu au luat măsuri specifice privind integrarea romilor. În conformitate cu concluziile raportului pe 2013 privind progresele înregistrate cu

de informare european privind romii (ERIO), Open Society Foundations (OSF), Rețeaua europeană antirasism (ENAR), European Roma Grassroots Organisation (ERGO) și Amnesty International (AI).

⁹ A se vedea, de exemplu, hotărârea Curții de Justiție din 26 martie 1996, C-271/94, *Parlamentul European/Consiliul*, punctul 14.

privire la punerea în aplicare a strategiilor naționale de integrare a romilor¹⁰, Comisia a luat notă de faptul că, în timp ce statele membre au avut posibilitatea legală de a acționa pentru a identifica o soluție la problema integrării romilor, măsurile planificate până în prezent nu sunt suficiente. Din cauza lipsei unei abordări coordonate în ceea ce privește problema integrării romilor, există discrepanțe tot mai mari între statele membre.

Reglementările fragmentate și divergente de la o țară la alta nu fac altceva decât să agraveze situația, creând astfel noi probleme de natură practică între statele membre. Într-adevăr, abordarea problemei integrării romilor în mod necoordonat, s-a dovedit a fi inefficientă în Uniunea Europeană în ansamblu, în care libera circulație a cetățenilor este garantată. Această situație ar putea determina o creștere semnificativă a numărului de imigranți romi în statele membre în care condițiile de viață sunt mai favorabile și în care măsurile de integrare socială privind persoanele defavorizate sunt mai generoase.

În această privință, prezenta propunere are rolul de a completa acțiunea UE în domeniile vizate (și anume: Directiva 2004/38/CE privind libera circulație a cetățenilor, Directiva 2000/43/CE cu privire la discriminările pe motive de rasă, în scopul de a se obține rezultate mai eficace, printr-o coordonare mai bună a măsurilor care se vor adopta de către statele membre.

Obiectivele acțiunii propuse nu pot fi realizate în mod satisfăcător prin acțiunile izolate ale statelor membre, în schimb, obiectivele în cauză pot fi îndeplinite mai bine prin acțiunea coordonată la nivelul UE decât prin inițiative naționale care diferă în ceea ce privește domeniul de aplicare, voința de a le îndeplini și eficacitatea.

În conformitate cu **principiul proporționalității**, acțiunea Uniunii, în conținut și formă, nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor prevăzute de tratate. Așa cum rezultă din experiența trecută, în pofida unor progrese obținute în statele membre și la nivelul UE în ultimii ani, în situația cotidiană a majorității romilor au intervenit puține schimbări efective. Conform constatărilor Comisiei, încă nu au fost adoptate măsuri ferme și proporționale pentru identificarea unei soluții la problemele sociale și economice pe care le întâmpină o mare parte din populația romă a UE.

În conformitate cu principiul proporționalității, propunerea fără caracter obligatoriu se limitează să stabilească obiective comune și să recomande măsuri specifice, în special măsuri de acțiune pozitivă prevăzute în mod expres de articolul 5 din Directiva 2000/43/CE pentru prevenirea sau compensarea dezavantajelor legate de originea rasială sau etnică, în condițiile detaliate în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene în materie de discriminare pe motive de sex¹¹. Acest lucru oferă statelor membre suficient spațiu de manevră pentru a determina cea mai bună modalitate de a atinge aceste obiective comune la nivel național, ținând seama de circumstanțele naționale, regionale sau locale.

Propunerea nu va aduce atingere competenței statelor membre de a reglementa problema incluziunii sociale a comunităților defavorizate, precum romii, întrucât aceasta nu impune obligații stricte. În fapt, propunerea doar recomandă mai multe opțiuni de care vor dispune statele membre, lăsând la latitudinea acestora alegerea celor mai bune mijloace pentru realizarea obiectivelor stabilite.

¹⁰ Acest raport s-a bazat pe informațiile și constatările furnizate de statele membre și de o serie de părți interesate relevante.

¹¹ A se vedea cauza *Marschall*, C-409/95, Rec. 1997 p. I-6363 punctul 35; a se vedea, de asemenea, cauza C-450/93, *Kalanke*, Rec.1995 p. I-3051 punctele 22 - 24, cauza C-158/97 *Badeck*, Rec. 2000 p. I-1875, precum și cauza C 407/98 *Abrahamsson*, Rec.2000 p. I-5539.

Alegerea instrumentelor

Prin alegerea un instrument fără caracter obligatoriu s-a urmărit ca statele membre să beneficieze de orientări practice în ceea ce privește problema integrării sociale a romilor, dar fără să stabilească norme obligatorii stricte.

Opțiunea în favoarea unei recomandări a Consiliului vizează consolidarea angajamentelor politice asumate deja de statele membre, în același timp asigurând existența unor standarde minime coerente în Uniunea Europeană pentru aplicarea unor strategii naționale eficiente privind integrarea romilor. De asemenea, recomandarea consolidează cooperarea transnațională, în același timp permițând o marjă suficientă de acțiune pentru statele membre cu privire la forme și la metode.

4. IMPLICAȚII BUGETARE

Propunerea nu are nicio incidență asupra bugetului UE.

Propunere de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

cu privire la măsurile de integrare efectivă a romilor în statele membre

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 19 alineatul (1) și articolul 292,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) Articolul 2 și articolul 3 din TUE consacră dreptul la egalitate, lupta împotriva excluziunii sociale și a discriminării drept valori și obiective esențiale ale Uniunii Europene.
- (2) Articolul 10 din TFUE prevede că „în definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor sale, Uniunea caută să combată orice discriminare pe motive de [...] rasă sau origine etnică [...]”.
- (3) Articolul 19 alineatul (1) din TFUE permite adoptarea de măsuri pentru combaterea oricărei discriminări bazate pe sex, rasă sau origine etnică, pe religie sau convingeri, pe handicap, vârstă sau orientare sexuală.
- (4) Articolul 21 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene prevede obligația ca instituțiile, organismele, oficiile și agențiile UE, precum și statele membre, în momentul punerii în aplicare a legislației UE, să se conformeze interdicției privind discriminarea de orice fel, bazată pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială și apartenența la o minoritate națională, și să promoveze aplicarea acesteia în baza competențelor de care dispun.
- (5) Directiva 2000/43/CE a Consiliului¹² stabilește un cadru obligatoriu prin care se interzice discriminarea pe bază de rasă sau origine etnică în întreaga Uniune, în domeniul ocupării forței de muncă și al formării, în educație și protecție socială (inclusiv domeniul securității sociale și al asistenței medicale), în ceea ce privește avantajele sociale și accesul la bunuri și servicii (inclusiv accesul la locuințe).
- (6) Termenul „rom” este utilizat – ca și în alte documente politice ale Parlamentului European și ale Consiliului European – ca termen generic ce include grupuri de persoane care au caracteristici culturale mai mult sau mai puțin similare, cum ar fi sinti, travellers, kalé, gens du voyage etc., indiferent dacă sunt sedentari sau nu¹³.
- (7) Mulți romi din UE se află într-o situație socioeconomică mai precară decât restul populației și beneficiază într-o măsură mai mică decât restul populației defavorizate de măsurile generale în domeniul incluziunii sociale. Prin urmare, aceștia au nevoie de măsuri mai ambițioase incluziune socială, adaptate la situația și la necesitățile lor.

¹² JO L 180, 19.7.2000, p. 22.

¹³ [SEC(2010)400].

Întrucât romii se confruntă adesea cu discriminarea, excluziunea socială și sărăcia extremă, aceștia sunt considerați vulnerabili și riscă mai mult să fie victimele traficului de persoane.

- (8) Romii cu ședere legală în statele membre și care sunt resortisanți ai țărilor terțe sunt deosebit de vulnerabili, întrucât se confruntă cu aceleași condiții aspre de viață ca și mulți cetățeni de etnie romă ai UE și, în același timp, trebuie să facă față acelorași provocări cu care se confruntă imigranții veniți din afara UE.
- (9) În contextul liberei circulații și a mobilității în interiorul UE, este necesar ca exercitarea deplină a drepturilor privind libera circulație să fie însoțită de îmbunătățiri în ceea ce privește condițiile de trai ale romilor și integrarea economică și socială a acestora în statele membre de origine, ca și în statele membre de reședință.
- (10) Rezoluțiile Parlamentului European cu privire la situația romilor în Europa (9 septembrie 2010) și la strategia UE privind integrarea romilor (9 martie 2011) au făcut apel la Comisie și la statele membre să activeze strategiile și instrumentele existente ale UE pentru a asigura integrarea socioeconomică a romilor.
- (11) Comunicarea Comisiei din 2011, *„Un cadru UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor”*¹⁴, a invitat statele membre să adopte sau să dezvolte în continuare o abordare amplă cu privire la integrarea romilor și să sprijine o serie de obiective comune privind educația, ocuparea forței de muncă, sănătatea și locuințele, în scopul de a se accelera integrarea romilor.
- (12) La 19 mai 2011, Consiliul a adoptat concluziile¹⁵ privind cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor, care exprimă angajamentul statelor membre de a avansa procesul de integrare socioeconomică a romilor.
- (13) Concluziile Consiliului European din 23 și 24 iunie 2011 au cerut punerea în aplicare rapidă a concluziilor Consiliului din 19 mai 2011 privind Cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020, în special în ceea ce privește elaborarea, actualizarea sau dezvoltarea strategiilor naționale ale statelor membre privind integrarea romilor sau a pachetelor integrate de măsuri de politică pentru îmbunătățirea situației romilor.
- (14) Comunicarea din 2012 a Comisiei cu privire la *„Strategiile naționale de integrare a romilor: un prim pas în punerea în aplicare a cadrului UE”*¹⁶, precum și documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei¹⁷, au furnizat rezultatele primei evaluări a tuturor strategiilor naționale de integrare a romilor și a invitat statele membre ca, în continuare, să propună o serie de adaptări.
- (15) Comisia și-a consolidat dialogul cu statele membre privind integrarea romilor, în special prin instituirea, în octombrie 2012, a rețelei de puncte de contact naționale privind romii, în vederea dezbaterii soluțiilor avute în vedere cu privire la provocările identificate. În noiembrie și decembrie 2012, un grup de puncte de contact naționale a discutat, de asemenea, modul în care se poate spori eficacitatea măsurilor menite să asigure integrarea romilor în statele membre și ulterior a prezentat un raport pentru întreaga rețea.

¹⁴ COM(2011) 173 final.

¹⁵ Concluziile Consiliului privind Un cadru UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020, document nr. 106665/11 din 19 mai 2011.

¹⁶ COM(2012) 226 final.

¹⁷ SWD(2012) 133 final.

- (16) În comunicarea sa din 2013 privind „*Progresul înregistrat în punerea în aplicare a strategiilor naționale de integrare a romilor*”, Comisia subliniază necesitatea unor măsuri suplimentare menite să asigure condițiile prealabile necesare pentru o punere în aplicare cu succes a măsurilor care vizează intensificarea procesului de integrare a romilor cât mai curând posibil.
- (17) Strategia Europa 2020 a dat un nou impuls luptei împotriva sărăciei și a excluderii sociale, prin stabilirea unui obiectiv european comun de reducere a numărului de persoane expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială, de diminuare a coeficientului privind abandonul școlar timpuriu, de creștere a coeficientului de absolvire a școlii și a nivelurilor de ocupare a forței de muncă. Integrarea romilor reprezintă o parte esențială a eforturilor convergente depuse în acest sens de UE și de statele membre. În acest context, cadrul actualei guvernante a semestrului european promovează punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice fiecărei țări, iar pachetul privind investițiile sociale¹⁸ oferă orientări suplimentare pentru eforturile depuse pentru a se asigura creșterea incluzivă.
- (18) Având în vedere considerațiile de mai sus și deficiențele identificate, este necesar să se îmbunătățească eficacitatea măsurilor de integrare a romilor, în același timp asigurându-se respectarea deplină a principiului subsidiarității și a responsabilității majore a statelor membre în ceea ce privește integrarea romilor.
- (19) Prezenta recomandare urmărește să valorifice recomandările enunțate în comunicările Comisiei, rezoluțiile Parlamentului European și concluziile Consiliului privind integrarea romilor, astfel încât să se completeze legislația actuală a UE privind combaterea discriminării și să se faciliteze punerea în aplicare mai eficientă a acesteia.
- (20) Prezenta recomandare nu se referă la diferența de tratament pe motive de naționalitate și nu aduce atingere dispozițiilor și condițiilor legate de statutul juridic al romilor în cadrul legislației naționale și al Uniunii sau de efectele juridice ale acestui statut.
- (21) În 2011, Comisia a propus, în proiectul de regulament privind dispozițiile comune¹⁹, ca statele membre să stabilească o abordare integrată de natură să răspundă nevoilor specifice zonelor geografice cele mai afectate de sărăcie sau ale grupurilor-țintă expuse cel mai mult riscului de discriminare sau de excludere, în special cu referire la comunitățile marginalizate. În completarea celorlalte fonduri europene structurale și de investiții, Comisia a propus, de asemenea, în proiectul de regulament privind Fondul social european²⁰ pentru perioada de programare 2014-2020, o investiție prioritară pentru integrarea comunităților marginalizate, cum este cea a romilor.

RECOMANDĂ:

1. SCOP

- 1.1. Obiectivul urmărit prin această recomandare este de a oferi orientări pentru statele membre pentru ca acestea să poată spori eficacitatea măsurilor pe care le propun

¹⁸ Comunicare intitulată „Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii — inclusiv punerea în aplicare a Fondului social european pentru perioada 2014-2020”, COM(2013) 83 final.

¹⁹ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul Cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 - COM(2011) 615.

²⁰ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 - COM(2011) 607.

pentru a realiza integrarea romilor și pentru a consolida punerea în aplicare a strategiilor naționale de integrare a romilor sau a pachetelor de măsuri de politică menite să îmbunătățească situația romilor.

2. CHESTIUNI DE FOND ÎN CADRUL POLITICII RELEVANTE

Măsuri de politică vizate

- 2.1. În vederea asigurării unei egalități depline în practică, statele membre ar trebui să ia măsuri specifice menite să asigure egalitatea de tratament și respectarea drepturilor fundamentale ale romilor, inclusiv accesul egal la educație, locuri de muncă, asistență medicală, locuințe și utilități publice. Acesta ar trebui să includă, în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, măsuri specifice pentru prevenirea sau compensarea dezavantajelor legate de originea rasială sau etnică.
- 2.2. Măsurile care urmează să fie adoptate ar trebui să aibă la bază indicatori socioeconomiici sau geografici specifici, cum ar fi un nivel ridicat al șomajului pe termen lung, un nivel scăzut educațional și/sau zonele segregate.

Accesul la educație

- 2.3. Statele membre ar trebui să ia măsuri specifice pentru a se asigura egalitatea de tratament și accesul deplin al romilor la un învățământ de calitate pentru toți, cu scopul de a se elimina decalajul dintre romi și ceilalți elevi și de a se asigura că toți elevii de etnie romă vor încheia cel puțin învățământul obligatoriu și, în special, învățământul primar. Acest obiectiv ar trebui să fie atins prin:
- (a) eliminarea segregării școlare, inclusiv prin suprimarea sistemului necorespunzător de plasare a elevilor romi în școli pentru copii cu nevoi speciale;
 - (b) reducerea abandonului școlar timpuriu²¹ pe toată durata procesului de învățământ, inclusiv la nivelul învățământului secundar, cu accent pe învățământul profesional;
 - (c) sporirea accesului la educație și îngrijire de calitate a copiilor de vârstă mică, inclusiv acordarea unui sprijin orientat, în funcție de necesități;
 - (d) utilizarea metodelor inclusive și personalizate de predare și de învățare, inclusiv sprijinul acordat în cursul procesului de învățare celor care au probleme de învățare, precum și combaterea analfabetismului;
 - (e) încurajarea părinților de a se implica mai mult și sprijinirea familiilor cu ajutorul mediatorilor școlari cu experiență în domeniul educației romilor;
 - (f) îmbunătățirea formării profesorilor și a medierii școlare dedicate romilor;
 - (g) extinderea accesului la educație ca a doua șansă, sprijinirea tranziției între niveluri de educație, precum și asigurarea faptului că romii dobândesc o combinație de competențe care să le permită intrarea pe piața forței de muncă.

²¹ A se vedea Recomandarea Consiliului din 28 iunie 2011 privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii, JO C 191, 1.7.2011. Unul dintre obiectivele principale ale Strategiei Europa 2020, convenite de Consiliul European este reducerea la mai puțin de 10 % a procentului de tineri care abandonează timpuriu școala și de a asigura că cel puțin 40 % din tânără generație dispune de o diplomă de învățământ superior sau de un echivalent al acesteia.

- 2.4. Statele membre ar trebui să ia măsuri specifice pentru a încuraja participarea romilor la învățământul secundar și superior.

Accesul la locuri de muncă

- 2.5. Pe lângă măsurile specifice care pot fi luate de statele membre, acestea ar trebui ca, în cadrul politicilor relevante, să asigure egalitatea de tratament și să elimine diferența dintre romi și alți lucrători în scopul de a îmbunătăți situația romilor în ceea ce privește ocuparea forței de muncă. Acest obiectiv ar trebui să fie atins prin:
- (a) sprijinirea primei experiențe profesionale, formarea la locul de muncă, învățarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea competențelor;
 - (b) sprijinirea persoanelor care desfășoară o activitate independentă și a spiritului antreprenorial;
 - (c) garantarea egalității accesului la serviciile publice de ocupare a forței de muncă împreună cu asigurarea de servicii specifice și individualizate pentru persoanele de etnie romă care sunt în căutarea unui loc de muncă, precum și promovarea recrutării de funcționari publici din rândul romilor cu pregătire profesională;
 - (d) formarea și angajarea de mediatori romi calificați pentru furnizarea de consiliere și consultanță privind oportunitățile de carieră;
 - (e) eliminarea barierelor, inclusiv a discriminării, la (re)integrarea pe piața deschisă a forței de muncă.

Accesul la îngrijiri medicale

- 2.6. Statele membre ar trebui să ia măsuri specifice pentru a garanta egalitatea de tratament și pentru a reduce decalajul dintre romi și alți pacienți, astfel încât îmbunătățească accesul romilor, în mod egal cu ceilalți pacienți, la servicii medicale preventive, primare, de urgență și specializate. Acest obiectiv ar trebui să fie atins prin:
- (a) asigurarea furnizării unei asigurări de bază la sistemul de asigurări sociale și unor servicii de sănătate cuprinzătoare pentru romi;
 - (b) asigurarea controalelor medicale regulate, a îngrijirii prenatale și postnatale și a planificării familiale;
 - (c) aplicarea sistemului de vaccinare voluntară care vizează, în special, persoanele care locuiesc în zone marginalizate și îndepărtate;
 - (d) formare ca mediatori în domeniul sănătății a persoanelor de etnie romă care au o calificare corespunzătoare.

Accesul la locuințe

- 2.7. Statele membre ar trebui să ia măsuri specifice pentru a garanta egalitatea de tratament și eliminarea decalajului dintre romi și restul populației, astfel încât să își extindă politicile privind locuințele, precum și măsurile pe care le adoptă privind romii. Acest obiectiv ar trebui să fie atins prin:
- (a) eliminarea segregării spațiale și promovarea desegregării;

- (b) promovarea accesului nediscriminatoriu la locuințe sociale, inclusiv în ceea ce privește calitatea locuințelor sociale puse la dispoziția romilor, precum și amenajarea de spații de popas pentru călători/romi nesedentari;
 - (c) formarea mediatorilor romi calificați pentru ca aceștia să-i încurajeze pe toți romii să locuiască în locuințe sociale și să utilizeze serviciile și infrastructurile publice.
- 2.8. Statele membre ar trebui să se asigure că cererile autorităților locale pentru proiecte de regenerare urbană cuprind, ori de câte ori este relevant, intervenții integrate în domeniul locuințelor în favoarea comunităților marginalizate. De asemenea, statele membre ar trebui să promoveze dezvoltarea locală prin eforturile comunității, precum și investițiile teritoriale integrate finanțate din fondurile europene structurale și de investiții²².

Finanțare

- 2.9. Statele membre ar trebui să aloce fonduri suficiente pentru strategiile și planurile de acțiune naționale și locale, din orice surse de finanțare (locale, naționale, ale UE și internaționale) în scopul de a îndeplini obiectivele privind integrarea romilor. Realizarea acestui obiectiv ar trebui să fie sprijinită prin alocarea unor fonduri suficiente din resursele politicii de coeziune ale UE pentru investiția în oameni, prin intermediul FSE, și prin alocarea pentru integrarea socială a cel puțin 20 % din această sumă, în fiecare stat membru.
- 2.10. Statele membre ar trebui să se asigure că sunt luate măsuri adecvate pentru a include integrarea romilor ca prioritate în cadrul acordurilor de parteneriat cu privire la utilizarea fondurilor europene structurale și de investiții pentru perioada 2014-2020²³, ținând seama de mărimea comunităților de romi și de nivelurile de sărăcie ale acestora, de decalajul dintre romi și restul populației, precum și de provocările identificate de semestrul european pentru majoritatea statelor membre în cauză.
- 2.11. Statele membre ar trebui să își amelioreze capacitățile de gestionare, de monitorizare și de evaluare, cu sprijinul asistenței tehnice al fondurilor europene structurale și de investiții.
- 2.12. Statele membre ar trebui, de asemenea, să sprijine consolidarea capacităților la nivelul autorităților locale și al organizațiilor societății civile prin utilizarea fondurilor naționale și ale UE, astfel încât acestea să poată să își pună efectiv în aplicare proiectele.
- 2.13. La alocarea de fonduri publice pentru punerea în aplicare a strategiilor naționale de integrare a romilor sau a pachetelor integrate de măsuri în domeniul de politică relevant, ar trebui să se adopte o abordare diferențiată pentru nevoile specifice ale zonelor geografice sau ale grupurilor-țintă cele mai afectate de sărăcie sau de excluziune socială, precum romii.

3. MĂSURI ORIZONTALE DE POLITICĂ ÎN DOMENIU

²² Fondul social european (FSE), Fondul european de dezvoltare regională (FEDER), Fondul de coeziune (FC), Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).

²³ FEDER poate sprijini infrastructurile în domeniul sănătății, al educației și al sectorului locuințelor.

Antidiscriminare

- 3.1. Statele membre ar trebui să asigure aplicarea efectivă în practică, la fața locului, a Directivei 2000/43/CE, în special prin analizarea propriilor reglementări și practici administrative naționale, regionale și locale, cu scopul de a identifica și de a abroga orice măsuri cu caracter discriminatoriu sau de segregare. Jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului ar trebui să constituie o referință suplimentară pentru identificarea dispozițiilor sau a practicilor ilegale.
- 3.2. Statele membre ar trebui să pună în aplicare, la nivel regional și local, măsuri de combatere a segregării privind romii. Politicile și măsurile de combatere a segregării ar trebui să fie însoțite de programe de formare și de informare corespunzătoare, adresate funcționarilor publici locali, reprezentanților societății civile, precum și romilor înșiși.
- 3.3. Statele membre ar trebui, de asemenea, să se asigure că, în cazul evacuărilor forțate, se respectă pe deplin nu doar acquis-ul UE, ci și obligațiile internaționale în domeniul drepturilor omului, în special obligațiile care decurg din Convenția europeană a drepturilor omului.
- 3.4. Statele membre ar trebui să pună în aplicare măsuri prin care să se combată romilor în societate, în special prin:
 - (a) acțiuni de sensibilizare a comunităților de romi și a publicului larg cu privire la avantajele integrării romilor;
 - (b) acțiuni de sensibilizare a publicului larg cu privire la natura multiculturală a societăților și prin includerea acestor aspecte în programele școlare și în materialele pedagogice, după caz.

Protecția copiilor și a femeilor de etnie romă

- 3.5. Statele membre ar trebui să combată discriminarea cu care se confruntă copiii și femeile de etnie romă, inclusiv discriminarea multiplă, prin aplicarea de către autoritățile naționale a legislației privind căsătoriile între minori, combaterea căsătoriilor forțate, și prin care interzicerea cerșetoriei în rândul copiilor romi. Statele membre ar trebui să implice în acest exercițiu inclusiv toți actorii relevanți, de exemplu inspectorii din domeniul sănătății și al muncii, cadre din poliție, experți din domeniul învățământului, magistrați și reprezentanți ai societății civile.

Reducerea sărăciei și a incluziunii sociale

- 3.6. Statele membre ar trebui să combată sărăcia și excluziunea socială care afectează populația romă, prin investiții în capitalul uman și prin politici de coeziune socială, în special prin acțiuni de natură:
 - (a) să permită punerea în aplicare a politicilor de incluziune a romilor prin programe de asistență specifice și condiționate, care să prevadă ajutoare financiare și servicii pentru sprijinirea (re)integrării pe piața forței de muncă; promovarea unor piețe ale muncii care favorizează inserția și acordarea unui sprijin financiar adecvat în ceea ce privește venitul;
 - (b) să sporească sustenabilitatea și gradul de adecvare al prestațiilor sociale și al serviciilor sociale furnizate romilor, printr-o mai bună direcționare, simplificarea procedurilor, combaterea fraudelor și a erorilor, adoptarea pe

scară mai largă a sistemelor de asistență socială, precum și prin acordarea de stimulente pentru transformarea muncii nedeclarate în muncă legală.

- 3.7. Ar trebui ca statele membre, ținând seama de mărimea populației de etnie romă de pe teritoriul lor, să considere integrarea romilor drept unul dintre aspectele-cheie ale programelor naționale de reformă, în contextul Strategiei Europa 2020.

Consolidarea statutului romilor

- 3.8. Statele membre ar trebui să consolideze statutul romilor și să-i sprijine în toate etapele vieții lor, să investească în sisteme de garantare adresate tinerilor, în programe de învățare pe tot parcursul vieții și în programe de îmbătrânire activă.
- 3.9. Statele membre ar trebui să desfășoare activități de informare menite să sporească în continuare gradul de sensibilizare în rândul romilor cu privire la drepturile (în special în ceea ce privește discriminarea și posibilitățile de a recurge la justiție) și obligațiile lor.

4. MĂSURI STRUCTURALE

Acțiuni locale

- 4.1. Statele membre ar trebui să încurajeze, însă cu respectarea autonomiei autorităților locale și regionale, planurile de acțiune sau strategiile locale, inclusiv liniile de bază, valorile de referință și obiectivele măsurabile pentru integrarea romilor, precum și o finanțare corespunzătoare.
- 4.2. Acestea ar trebui să implice regiunile, autoritățile locale și societatea civilă locală în revizuirea, gestionarea, implementarea și monitorizarea propriilor strategii naționale. Părțile interesate relevante ar trebui să fie implicate în ceea ce privește acordurile de parteneriat și programele operaționale cofinanțate de fondurile europene structurale și de investiții. Autoritățile centrale și locale ar trebui să coopereze în mod constant în ceea ce privește punerea în aplicare a strategiilor. În acest scop, statele membre trebuie să aloce autorităților publice locale fonduri suficiente pentru ca acestea să poată pune în aplicare la nivel local seturile de politici specifice.

Monitorizarea și evaluarea politicilor

- 4.3. Statele membre ar trebui să monitorizeze eficacitatea propriilor strategii naționale sau a pachetelor integrate de măsuri de politică, precum și rezultatele planurilor de acțiune locală, ale programelor sau strategiilor. În acest scop, ele ar trebui să consolideze colectarea de date calitative și cantitative cu privire la integrarea romilor, precum și cu privire la progresul înregistrat prin intermediul strategiilor sau măsurilor menționate anterior. Punerea în aplicare a strategiilor ar trebui să fie evaluată și comparată cu liniile de bază, astfel încât să se poată evalua relevanța, eficacitatea, sustenabilitatea și coordonarea acestora.
- 4.4. Cu sprijinul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și în conformitate cu normele naționale și cu legislația UE, statele membre ar trebui să definească indicatorii principali și metodele de colectare a datelor necesare pentru măsurarea cu regularitate a progreselor înregistrate, în special la nivel local, ceea ce va facilita întocmirea de rapoarte eficiente și stabilirea de comparații viabile între situația romilor și cea a restului populației, atât în cadrul statelor membre, cât și între

acestea. Acestea ar trebui, de asemenea, să stabilească linii de bază și obiective măsurabile pentru propriile strategii și planuri de acțiune.

Organisme de promovare a egalității de tratament

- 4.5. Statele membre ar trebui să sprijine activitatea și capacitatea instituțională a organismelor de promovare a egalității de tratament, acordându-le resurse adecvate pentru ca ele să poată oferi asistență juridică și judiciară, precum și sprijin, persoanelor de etnie romă care sunt victime ale discriminării.
- 4.6. Acestea ar trebui să asigure un dialog constant între punctele de contact naționale pentru romi și organismele naționale de promovare a egalității de tratament.

Punctele de contact naționale pentru integrarea romilor

- 4.7. Statele membre ar trebui să acorde punctelor de contact naționale pentru integrarea romilor, în mod corespunzător, un mandat, precum și resurse umane și financiare, astfel încât acestea să își poată coordona în mod eficient implementarea pe orizontală și monitorizarea politicilor de integrare a romilor la nivel național și local. Statele membre ar trebui să se asigure că punctele de contact naționale pentru integrarea romilor sunt consultate în timpul proceselor decizionale cu privire la definirea, finanțarea și implementarea politicilor relevante. Punctele de contact naționale pentru integrarea romilor ar trebui să faciliteze participarea și implicarea societății civile romă în implementarea strategiilor naționale de integrare a romilor și a planurilor de acțiune locale.

Cooperarea transnațională

- 4.8. Statele membre ar trebui să dezvolte, în plus față de măsurile adoptate în cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor, și să participe la forme transnaționale de cooperare la nivel național, regional sau local, prin inițiative de politică, în special proiecte și acorduri bilaterale sau multilaterale, în scopul de a:
 - (a) oferi soluții la problemele legate de mobilitatea transfrontalieră a romilor în cadrul Uniunii Europene;
 - (b) sprijini învățarea reciprocă și multiplicarea bunelor practici, de exemplu prin cooperarea dintre autoritățile care gestionează fondurile structurale, în scopul elaborării unor intervenții eficace privind integrarea romilor.

5. RAPORTARE ȘI MONITORIZARE

- 5.1. Statele membre ar trebui să ia măsurile necesare pentru a asigura aplicarea prezentei recomandări până la data de [A SE ADĂUGA data - 24 de luni de la publicare] și să notifice Comisiei toate măsurile adoptate, în conformitate cu prezenta recomandare, până la acea dată.
- 5.2. După acea dată, statele membre ar trebui să comunice anual Comisiei, la sfârșitul fiecărui an, orice măsuri noi pe care le adoptă.
- 5.3. Informațiile furnizate de către statele membre se vor utiliza pentru pregătirea rapoartelor anuale ale Comisiei, adresate Parlamentului European și Consiliului, cu privire la punerea în aplicare a strategiilor naționale de integrare a romilor, precum și

pentru pregătirea semestrului european privind Strategia Europa 2020, împreună cu formularea de recomandări specifice fiecărei țări.

- 5.4. Pe această bază, Comisia va monitoriza îndeaproape situația și, după trei ani de la adoptarea prezentei recomandări, va evalua necesitatea revizuirii și actualizării acesteia.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu
Președintele*